

KOLOZSVÁRI KOZLÓNY.

SZERKESZTŐI SZÁLLÁS:

Belső farkasutca 78. sz. alatt gr. BÀNFFI ház emeletében.

Majelen a lap hetenkint háromszor v. m. kedden, csütörtökön és szombaton dében.

Az évnyelgyedre 3 ft. 6. c. 6. Hirdetés: hetenkint egyszer 7 kr., másodszor 6 kr., harmadszor 5 krajczár 6. c. 6. Minden hirdetés után 30 kr. helyegért. A hirdetés a kiadó hivatalnál kezeltetik. A nyilatkozatok csakkor után 3. 5. kr. előleggel beküldés mellett a szerkesztőséghez érkezendők.

KIADÓ-HIVATAL:

Középutca, STEIN J. könyvkereskedése.

Udvarhelyszék. szeptemberben.

Vagyonbiztonság érdekében.

(P. A.) A kinek alkalm van a nép közt gyakrabban megfordulni, igaz meggyőződésel elmondhatja, hogy egy évtized óta mind nagyobb-nagyobb mértékben vesz ki az emberek kebeléből a jóindulat, a mások jogainak, személyének és vagyonának tartozó tiszteltetése! szóval az erkölcsi romlottság terjedőben van még ott is, hol azt régebben legkevésbé remélhetők. S ezen állításunkat fájdalom! azzal vagyunk képesek indokolni, hogy ezen szék kebelében is a mások jogai iránti tiszteltetés már egész odáig fokozódott: miszerint másnak vétéseit, kész töröküzjüket leartatják, lekaszálják; a mi a forradalom előtt soha, de soha sem történt.

Hogy mennyire mindennap előfordul pedig azon eset, miszerint az egyes helységekben egymást gyújtás és főbeverés fenyegetésével rettegtek, egymást uton utfielen megtámadják, megverik, a mezőken egymás földjélt elszántják, gabonáját, szénáját a földről elorozzák, avagy leéltetik, elgázolják; marhaikat minden őrízet nélkül a mezőre szabadon prédálni napokig, sőt bétszámra kiesapják; a legfelsőbb nyílt rendeletekben kifejezett azon elv alapján, hogy t. i. „mindenki ugy használhatja a maga birtokát, mikép azt magára nézve hasznosabbnak itéli“, az ezen alapon kelt tisztségi rendeletek után is az egyes gazdák által itt-ott tanorokba felfogott földet, kerteket, gyepeket feltörrik, s marhaikkal a kipótólatlan kárt elkövetik... mondjuk, mindezekről csak annak lehet fogalma, a ki falun lakva és gazdaskodva szemével látja azokat.

Az életmód ekkénti megrövidítését, s az ezen praerogatiókkal együtt járó méltó bszankodást és elkeseredést igazában csak az bírja felfogni, ki a hasonló sérelmeknek napönkénti tanja volt!

Es ez a nagyobb birtokosokra nézve annyival súlyosabb ott, hol tagosítás hiányában több száz felé vannak földjei a határon elszorva, mivel ilyen helyeken még szó sem lehet a vagyonvédelemről; s minthogy a tulajdonos minden földrészletét külön nem őrízheti, a mezei kibágásoknak főleg éjjelenként éppen szabad ut van nyitva, s a törvénytelen cselekedeteknek már mind inkább neki szokott gonoszok annyival bátrabban követik azt el, mivel némely helységekben határ felügyelők éppen nincsenek, a minthogy régebben ilyenekre valójában soha szükség sem volt. Mi méltán jellemzi a két különböző időszakot.

Példa a rendtelenség okaira nézve a Martonos helységi eset is a sok többek közül; hol bizonyos gazdának szénafüvét egy három lovat tartó más gazda leéltetvén, de tetten nem kapatván, hasztalan volt, a mint értesültünk, a bírak esküvel megerősítése a lovas ember részéről elkövetett nagyobb kártételnek.

Fontolják meg az illetők azt, hogy a mezei gazdának nagy költséggel, izzadás közt előállított, s az elemi csapások u. m. jég és tűz ellen is adózva megvédett természetnyéből kell élnie, és abból fedezni az adók rendes és rendkívüli neveit; tehát a mit az elemek megkimélték, ha nem különben, ugy a legmagas szolgálat érdekében is kötelességük azt, s az annyira nélkülözött vagyonbiztonságot a csak általuk korlátozható kibágások ellen védelmezni.

Felszólalásunk pedig jelen alkalommal leginkább azért történik, mivel mezei rendőrtörvény és tagosítás hiányában földjeinket s azoknak terményeit az elharapodzott mindennapi kibágások miatt oltalmazni már képtelenek vagyunk; mert, a mely helységben az előjáró meg is kíváná azokat

büntetőleg akadályozni, ezt az erőszakosabb kihágók fenyegetőzése miatt nem meri tenni; és legtöbbször ugy szokták még a nagyobb kibágásokat is elenyésztetni, hogy egy kupa pálinkával lebékéljk, mi magában egy nagy alkalom a nép erkölcsi romlására is. stb. Ez a tényállás.

Addig is, míg maradandóbb intézkedés tétetnek, a mezei rendőrség tárgyában egész székre vonatkozólag sietőleg kellene intézkedni; mert különben lehetetlen még a kir. adót is a földmivelőknek kiszerezni.

Minden körülmények között lehet jót eslekedni; és ezt minden körülmények között elismeréssel és hálával fogadjuk.

Alkalmam volt és van az ország különböző vidékeit beutazni, és bátran állíthatom, hogy ezen szomorú eset mindenütt gyarapodóban van a forradalom után, ugy hogy tanja voltam, miszerint az 1861-i volt alkotmányos circularis tiszteknek sok fáradságokba került a felismert országos bajt a vagyonbiztonságot határai közé visszavinni törekedni!

Ezer meg ezer birtokos társaink nevében, de a közterhek könnyebb hordozhatása ötletebből magának a magas kormányának érdekében is véljük ezokon nézetünket kifejezni a mint következők:

1-ör Ő Felsége 1854 jún. 21-diki legmagasb nyílt rendeletével a végrehajtandó tagosítást elvileg már elhatározni méltóztatott. Az urbér-kerületi főnökök is ki lévén nevezve, az illető urbéri hivatalok rövid idő alatt működéseiket megkezdendik, ugyanecek az előbb tisztelt legf. rendelet elsőbb szakaszai alapján. És hibatőleg a kivihetőbb alapra fektetendő tagosítás kérdésének megoldása és végrehajtása is a szervezendő hivatalok körébe fog később utasított.

Minthogy pedig nemcsak a napi lapok vitatásai után, de saját tapasztalatunkból is kétfőrről megvagyunk győződve t. i.

a) hogy tagosítani egy vagy több részletben, de minden helységben lehetséges és b) hogy az új adórendszer és intézmények behozatala, s a birtokviszonyok megváltozása után a mostani is még fenálló régi birtoklás szerint többé haszonhajtólag gazdaskodni teljes lehetetlenség.

Ez okon az erdélyi gazdasági-egylet, mint a földbirtokos osztály hivatott képviselőjéhez, s jelesen országosan szeretett és mélyen tisztelt nagyméltóságú elnökéhez fordulunk oly kérelemmel, miszerint körülményesen okadatolt s a f. k. főkörmányszék támogatását is kinyerő egy a tagosítás létesíthetőségét könnyítő és kivihetőbb alapra fektetett javaslat mellett, s illetőleg kérelem útján eszközölje ki, hogy a legf. nyílt rendelet szerint végrehajtani, s a tagosítást megelőzni kellett előintézkedések idejekorán tétessenek meg azért, hogy midőn ezen kérdés megoldása a maga rendjén elő fog vetetni, azt hátráltató nehezégekre akkor az illető hivatali közegek ne találjanak.

Előintézkedés alatt értjük a többiek között leginkább azt, hogy miután a patens csak általánosságban határozta el a tagosítás végrehajtását, tehát szükséges a helyi viszonyokhoz képest a kivitel tekintetéből egy részletes vagy is gyakorlati eljárási mód eleve való kidolgozása is; mire anyagot a tisztelt egyesület szolgáltatna. Továbbá:

2-ör Hasonló tisztelettel bátorodunk javallani, miszerint néptünk jelleme és birtokviszonyaink figyelembevételével bizottmányilag dolgoztasson ki, a tagosítás országosan leendő végrehajtásáig, ideiglenes használatul szolgáló egyeztetett mezei rendőrségi szabályokat, melyeket az egyesület a f. kir. főkörmányszéknek megvizsgálás és helybenha-

gyás végett oly kérelemmel ajánlana fel, hogy az haladék nélkül küldessék ki a törvényhatóságokhoz kibírdetés és szoros megtartásul. Azért említenk m. r. szabály kidolgoztatását, mert mi fájdalom, nem tapasztaljuk, hogy ilyen léteznék, mely utóbbi esetben csak is a létezőnek átvizsgálásáért és megtartásáért emelnék panaszos szót *).

Nem pártok, mindnyájunk vagyoni életkérdése ez. S hogy a magas kormány a „vivum aerarium“ kimerülésének meggátolhatása tekintetéből az orsz. egylet kezdeményező lépéséhez jóindulattal csatlakozandik, érveit elismeréssel fogadandja, s kérelmeit meg fogja hallgatni, a felől nem szabad kételkednünk; az ellenkezőről előre meg kell győződünk! Felfogjuk mi, hogy mind a két pont alatti javallat országos intézkedés körébe tartozik; de sarkal minket azon farszító gondolat, hogy az idő feltartóztatlanul előre halad, és az országos vagyon erősen apad!!

Az erdélyi országgyűlés

XXVIII. ülése sept. 12-én.

Kezdeté d. e. 10 $\frac{1}{4}$ órákor. A belépő ideigl. országgyűlési elnök Grósz Gusztáv eljenzésekkel fogadtatik.

A jegyzőkönyvek felolvasatnak és Moldovától kívánt módosítással neve elől a „von“ szó kihagyandó, mert őt nem illeti meg, helybenhagyatnak.

Saguna püspök jelenti, hogy a kir. biztos ő nmlga az első törvényezikket a kiküldött bizottmánytól azon megjegyzéssel vette át, hogy azt az országgyűlés kívánsága szerint ő Felsége elé terjeszteti fogja. Tudomásul vétetik.

Egy országgyűlési tag kilépése által az állandó igazoló bizottmányban is egy hely megüresedvén, egy új tag választására felhívja elnök az országgyűlést. Mialatt a szavazati jegyek beadása foly, elnök értesül veszi, hogy a kir. biztos ő nmlga már utban van, hogy az országgyűlésben megjelenjen.

Elnök felbászkítja a szavazást és több országgyűlési tagtól kísérve a kir. biztos elő megy. Néhány perc múlva megjelenik a kir. biztos az országgyűlési teremben és zajos eljenzésekkel üdvözlötten, a kir. trónszék elé áll, német nyelven szóval kijelenti, hogy ő Felsége Grósz Gusztávot az országgyűlés elnökének, Alduleánut első s Kirchnert második alelnökének kinevezni méltóztatott s felolvasatja az erre vonatkozó legf. kir. leiratot.

Az elnök s alelnökök leteszik a kir. biztos ő nmlga kezébe a fogadást. A kir. biztos ezután eljenzések közt s több országgyűlési tagtól kísérve elhagyja a termet.

Az elnökök elfoglalják helyeiket.

Elnök: A tks képviselő testület nagyra becsült választása következtében ő és apostoli kir. Felsége által országgyűlési elnöknek legk. kinevezetvén, és az országgyűlési elnöki hivatalba, egyidejűleg legk. kinevezett tisztársaimmal együtt a nmlga felhatalom kir. biztos ur által a mai napon ünnepélyesen bevezetvén, az imént elmondott fogadás után székeinket ezennel elfoglaljuk!

Azon szíves jóindulat, melylyel a tks képviselő testület az országgyűlés megnyitása után ideiglenes elnökségem alatt irányomban viseltetni, és azon ligadt eljárást, melyet a tanácskozás alá került nagyfontosságn tárgyak elintézésénél tanusítani méltóztatott, ösztönül szolgáland kettőszetett erővel oda munkálni, miképp a tks képvis. testület eléggé meg nem köszönhető bizalmát a tanácskozások egyenes és minden részrehajlás nélküli tovább vezetése által jövedőn kiérdemeltük.

Nagy, horderejű terhes feladatunk megoldásában egyesítsen bennünket azon gondolat, hogy mélyen tisztelt felséges fejedelmünk legm. atyai szándékának akkor felelünk meg legbizonyosabban, ha szeretett hazánk boldog-

*) Van Kolozsmegyénél 1861-rl egy jóles mezőrendőrségi szabályzat; csak ezt kellene a f. kir. főkörmányszéknek országosan alkalmazásba hozni, és sokat segítené a mind tovább ávaló rendtelenségek, különben is a mezőrendőrség a megyei statutorius jog körébe tartozik, s ily hozott statumumjoggal alkalmazható.

ságát teljes erőnkkel munkáljuk, és semmi akadályoktól vissza nem rettentünk, midőn ezt az egymástól el nem választható és csak is együttesen boldog felséges Fejedelem és szeretett hazánk érdeke parancsolólag követeli. Eljen ő cs. k. ap. Felsége.

(Zajos eljenzés).

Eljen szeretett hazánk.

Aldulianu hasonlóképp köszönetét fejezi ki, jövőre nézve a ház támogatását kikéri és reméli, hogy ő Felsége jelmondatát: Viribus unitis követve vállvetve sikerülni fog a drága baza javát eszközölni, a birodalom megszilárdítását elősegíteni s a trón dicsőségét emelni. Eljen a császár, a Nagy fejedelem! Eljen a baza! (Eljenzés).

Kirchner beszédében szűkebb és tágabb hazát (Bravo!) az őszbirodalmat különbözteti meg. Végül: hoch ő cs. kir. ap. Felségének (hoch és setreasca!) hoch a szeretett hazának (hoch és setreasca). Rannicher közbe kiált: Hoch Oesterreich! (A szászok padjairól: hoch!) (Az alelnökök beszédjét jövő számunkban adjuk, mert még előbb magyarra kell fordíttatni).

Ezután folytatattik a fenebb említett félbeszakított szavazás.

Ezután elnök olvassa a kir. biztosnak az országgyűléshez intézett átiratát, melyben tudatja, hogy ő Felsége az országgyűlés feliratára egy ahöz kapcsolt legf. kir. leiratban válaszol. Erre olvastatik mindhárom nyelven az itt következő kir. leirat:

Mi első Ferencz József Istennek kegyelméből anstriali császár, Magyar- és Csehország királya, Lombardia, Velenze és Galiczia Lodomeria és Illiria királya, Ausztia főhercege, Erdély nagyfejedelem és Székelyek grófia stb.

Kedvelt erdély nagyfejedelemségünk f. é. júl. hó 1-rl Nagy-Szeben városába meghitt képvis. adjuk ezennel tudtára:

Örömmel és meglepődéssel töltötte el atyai szívünket azon fölrat, melyet ti kedvelt hveink, szeretett Erdély nagyfejedelemségünk országgyűléseleg egyegyült képviselői, szentiván hó 15-rl kelt orsz. gyűlés megnyitási kir. leiratra folyó évi kisszony hava 21-én hozzánk intéztetek.

Ti kedvelt hveink! azon bizalmat, melyet mi megelőzőleg irányatokba helyezettünk, teljes bizalommal viszonzottatok.

Ti tekintettel szeretett Erdély nagyfejedelemségünk saját érdekeire, nem kevésbé tekintettel császári házunkra és a birodalom összes érdekeire felismertétek czélszerűségét, bölcseségét és politikai szükségességét azon állam-alapelveinknek, melyeket mi szabad elhatározással, mint birodalmunk alkotmányát hirdettük ki.

Es valamint az 1722 évben Erdély Fejedelemség akkori képviselői VI Károly császár dicső emlékü eldődük által megállapított pragmatica sanctiot teljes felismerésével azon bizottságnak és előnyöknek, melyeket az örökös orszákok és tartományoknak császári házunk alatti egyesülése az egész országnak s az egyes polgároknak nyújt, örömmel és hiven, gyorsan és önkényesen egybangu nyilatkozatunkal elfogadják és az arról szóló törvényes okmányokat ünnepélyesen kiállították: szintugy ti is kedvelt hveink bölcs belátással és hazafias érzülettel épen azon államalapelveinkben szemléltetek a legnagyobb biztosítást, melyek nem csak birodalmunk hatalmi állását, hanem szeretett Erdély nagyfejedelemségünk azon államelvek által gondosan megóvott önállóságát is föltételezik.

Ti kedvelt hveink felismertétek azt, miszerint szeretett Erdély nagyfejedelemségünk a politikai és törvénykezési ökörmányszat kitűzött útján, valamint törvényhozásoak terjedelme által s további főállásának az által nyújtott talpköven, mint magában ország, továbbá az abban lakó, minden nemzetiségeknek egyenjogúsága és áldásos fejlődése által szebb és sikeresebb jövedőnek mehet előbe. Es ti kedvelt hveink va ödi loyaltással magatokat hozzátok intézett fölszólításunknak megfelelőleg késznek nyilváníttotok 1860 mindszent hó 20-kán kelt császári dipománkat és a hason ökép cász. dipoma gyanánt ki ocsátott, a birodalmi képviselőlet tárgyzó 1861 évi böjfel hó 26-án kelt alaptörvényt, mindhárom országos nyelv bites szövegében az ország törvényeibe iktatni, és az orsz. gyűlés által eziráut készitendő küön törvényezikket legfe sőbb szentesítésűnk alá terjesztetni. Öszinte tetszéssel tekintjük ezen készségűtben újabb-

tott bizonyítványát megtörhetlen hűségnek és felségünknek, valamint a mult idő hagyományaihoz ragaszkodásnak, midőn elődeink Erdélynek az összes állam többi királyságaival és tartományaival a pragm. sanctio által biztosított felbonthatatlan kapcsolatának teljes becsét hálásan elismerték és nyíltan bevallották.

Mi elvárjuk tehát az általuk kitálatba helyezett ezen ünnepélyes okmányoknak az ország törvényeibe iktatását tárgyzó országgyűlési törvényjavaslatot.

Hálás viszhangra talált nálunk kedvelt híveim az, mit Mi f. é. szent Iván hava 15-éről kelt kir. leiratunkban a leopoldi hitlevelet és egy új ünnepélyes diploma kiadására iránti hajlamunkat illetőleg kinyilatkoztatni magunkat indítva éreztük, s kellemes elégtételt szolgál nekünk, hogy Titeket is ezen örök emlékezetre méltó diploma államjogi jelentőségének hasonló felfogása lelkesít. Mert veletek egyesülten, alkotmányos uton akarjuk Mi a leop. hitlevél azon határozványai helyett, melyek tényleg lehetetlenné váltak, szeretett Erdély Nagyfejedelemségünk belállami fellépését és összes birodalmunkhoz viszonyát, az erdélyi követeknek a birodalmi tanács küldetését, sőt módja és rendje végleges megállapítását illetőleg létesíteni; s azon diplomát, melynek kérelmeiket folytani kiadása iránt Mi, titeket kedvelt Híveink biztosítottunk, atyai szándékunkhoz képest csak ünnepélyes kifejezése legyen annak, mi veletek egyesülésben létre fog hozni.

Ti kedvelt Híveink az országgyűlés eddigi tárgyalásainál a valódi tényállás s a szerencsés megoldás szükségességének és nagy előnyeinek helyes felismerését tanúsítottátok. Ti azon törvényi előterjesztvényeknek, melyeket már veletek közöltettünk, magas jelentőségét és fontosságát tökéletesen felfogátok; Ti érett belátásotokkal, dűlő ismeretűtökkel és tapasztalatotokkal, hazaifias buzgalmatokkal, azon bímérseketek jeleit adtatok, mely nélkül a birodalom és ország legfontosabb kérdéseinek megvitatása és az anyagi érdekek előmozdítása nem lehetséges.

Valamint Ti kedvelt Híveink mindeddig törvényes Fejedelmek atyai jó akaró számdékainak ösztönzése iránti teljes bizalomtól eltelve és lelkesülve valótok, akként továbbra is méltó komolysággal és edzett hűséggel munkáljátok ama nehéz művön, annak mielőbbi szerencsés befejezését eszközölendők.

Kikhez egyébiránt es. kir. és Nagyfejedelmi kegyelműnk és kegyelmességünkkel általánosan hajlandók maradtunk.

Kelt birodalmi fő- és szék városunkban, Bécsben szent Mihály hó 5-dik napján, Urunk 1863 uralkodásunk pedig 15. évében.

Ferencz József, s. k.

Gróf Nádasdy Ferencz s. k.

Ö cs. kir. apost. Felségének saját parancsára: Baró Friedenfels Jenő s. k.

Ezután Siaguna püspök elfoglalja a szöveget és körülbelül a következőket mondja: Nem egyes pártérdek érvényesítésére, hanem egy magasabb feladat megoldására vagyunk ide hiva, hogy t. i. hazánk alkotmányos épületét megújítsuk, kiigazítsuk, megbővítsük és kiegészítsük, a hogy ezt az idő szelleme és előhaladott civilisatio kívánja. Mindnyájan azon hitben és meggyőződésben vagyunk, hogy egy magasabb feladat (problema nobilis) áll előttünk, jól emlékezzünk önk, hogy az 1863. jún. 15-én kel. legkegyelmesebb kir. leirat adott választéllatban általánosságban és őszintén kimondottuk legalázatosabb választéllatunkban elveinket, melyek az 1860-dik október 20-diki diplomába és az 1861. febr. 26-iki állam-alaptörvényekbe foglalvák. (Olvasa a választéllat iránti szöveg 6. 7. és 8-dik pontját.) Ezen pontokra ő Felsége legmagasabb megelégedését nyilvánítván, immár várja is töltök annak teljesítését, mit a választéllat 24-dik pontjában mondtunk és a mire ígérkeztünk (felolvassa némelyt ezen 24. pontot) főlemliti tovább, hogy ezen tárgy természetén egyen terjedelmesebb megvitatást (dissertatio) igényelne, de ő ezt nem cselekszi, hanem Cicero mondatára utal, argumenta causarum non tam numerantur quam expendantur és minden érvt mellőz, midőn ezen tárgy ugy is eléggé ismeretes. Indítványozza 1-ör hogy a legfelsőbb es. kir. 1860. oct. 20-diki diploma és az 1861-beli febr. 26-iki es. k. legfelsőbb nyilatparancs az erdélyi törvények közé becsikkelyeztessék, és 2-ör az erre szűkséget törvényjavaslat mielőbbi kidolgozása a választéllati bizottmányra bizassék. (Elfogadjuk.)

Binder pártolja Siaguna indítványát, felhozva a választéllat rövid tartalmát, előadja az általános boldogító hatását és megemliti, hogy még soha sem volt fejedeleme törvényhozó testülettel annyira megeledeve, mint azt ő Felsége az éppen felolvasott leirathan kijelentette. (Helyeslés.)

Elnök szavazás alá bocsátván Siaguna püspök kértrendbeli indítványát, mellette felolvasott valamennyi szász, a legtöbb román. Üve maradt a többi közt Fogarassy ezimz. püspök és Eranosz kir. hivatalosok. Lászlófi fel-

állt. Az elnök tehát az országgyűlés határozatát kimondja, hogy az országgyűlés az októberi diplomát és februári patenst az erdélyi országos törvények közé fogja iktatni, s hogy erre való törvényjavaslat szerkesztésével a választéllati bizottmányra bizatik meg.

Elnök kéri a házat, hogy az említett bizottmány két tagja (dr. Deutsch és Beldi gr.) távol levén, nem lenne-e szükséges helyükbe más két tagot választani.

Rannicher és Schmidt Konrad feleslegesnek tartják a választást, míg a románok padjairól sürgetik. Szavazásra kerül a kérdés, a többség a választást ellen nyilatkozott. Ülés vége 12 1/2 órakor.

Legközelebbi ülés hétfőn, sept. 14-dikén. Tárgya: a második királyi előterjesztvény felletti általános vita.

MEGYEI ÉS KÖZSÉGI ÉLET.

K. Várashegy, szeptember 8.

Magyarhoni inséget szenvedő testvéreink felsegítésére teendő ajánlatot nem tudom kihez kell bejelenteni, *) azért kegyedhez folyamodom, ne vegye rossz neven. Én szűksé állapotomnál fogva e nagy csapás és inség elharítására keveset tehetek, de a mit teszek őszinte tiszta érzéssel teszem. Legyen ez is egy két egyénnek bár megmentése a nyomortól, s azt hiszem költemtel teljesítettem. Ezen szomorú ügyet intéző előjárásokkal sziveskedjék tudatni, hogy én is egy családot, mely négy-öt tagból áll szivesen elvállalok a jövő évi májusig, vagy ha a szűkség kívánja tovább is szállással, élelemmel és tűzfával ellátván őket.

A kolozsvári őszi vásárok ismét odamennő vásáros szekerek által az ide szállítás is könnyen megtörténhetik.

Vajha városunk tehetősb polgárai is többen tennének avagy csak ehhez hasonló kis áldozatot, így könnyen többet tehetnénk, mint a szomszéd kis Oroszfalu, mely 70 egyén kitarását ígerte meg.

Széky János, ref. pap.

G. Fejérvár sept. 9.

Szeben oly tényezőnek jelenleg színhelye, mely elég dús juridikai és politikai táplálékot látszik nyújtani a nyilvánosság közlönyei útján a nemcsak kenyérrel élő közönségnek; más felől aszály által sulytott magyarországi testvéreink mindenütt jelentkeznek, anyagi táplálékért kiáltva. E nagy fontosságú és folytonos körülmények közt alig van alkalom a socialis élet mozzanatait is némi figyelemre méltatni.

Mindazonáltal a hazai pregnans körülmények kisebbszertiségeket mellőző természete mellett is városi életünkben legyenek a következő tények röviden fölemlítve.

Mult hónap 30-án Nagy Jakab ismert linkó-művész városunkban átutazván, itt hangversenyt rendezett. De csekély számú közönség jelent meg a következő valószínű okokból: először, mert művész urnak német falragaszai a közönség tetemes részét től kellőleg nem tájékoztatták; másodsor, mert ezen időben, midőn inséges magyarhoniaink fölsegelési ügye nemcsak minden művészi vállalkozás mellett ott áll, hanem még műkedvelőket is állit a pénzért most nem csak mulatni, hanem valamely nemes célt mulatni is szándékolni. Mult hónap 30-án Nagy Jakab ismert linkó-művész városunkban átutazván, itt hangversenyt rendezett. De csekély számú közönség jelent meg a következő valószínű okokból: először, mert művész urnak német falragaszai a közönség tetemes részét től kellőleg nem tájékoztatták; másodsor, mert ezen időben, midőn inséges magyarhoniaink fölsegelési ügye nemcsak minden művészi vállalkozás mellett ott áll, hanem még műkedvelőket is állit a pénzért most nem csak mulatni, hanem valamely nemes célt mulatni is szándékolni. Mult hónap 30-án Nagy Jakab ismert linkó-művész városunkban átutazván, itt hangversenyt rendezett. De csekély számú közönség jelent meg a következő valószínű okokból: először, mert művész urnak német falragaszai a közönség tetemes részét től kellőleg nem tájékoztatták; másodsor, mert ezen időben, midőn inséges magyarhoniaink fölsegelési ügye nemcsak minden művészi vállalkozás mellett ott áll, hanem még műkedvelőket is állit a pénzért most nem csak mulatni, hanem valamely nemes célt mulatni is szándékolni.

Erre egy pár ur ember, hogy tetemes várakoztatás után a szégyen bizonyos nemével haza ne távozzunk, a költséget galant áron kifizetvén, művészt ur így lón rábírták, hogy valóban meglepően kezelt varázslatunkból egy pár pótát kicsejald.

Nagyméltósága Haynald Lajos ur, kegyes püspökünk, kit kevéssel előbb a haza nemtörő és főcsillagoként üdvözlénk ott fűnn, a hazai képviselő élén, ugyanazon kegyes védszellemmel áldásos tényeit árasztja szét most lent a szerény magányban is tovább fűtve a hála és emlékezet azon hervadtatlan koszoruját, melyet nagy fontosságra és mérvű szakadatlan jótékonyasága által a jelen és jövő

*) Ugy tudjuk, hogy a kormányzóki elnökség által intézkedett volt, hogy az ajánlatok hatóságilag irassanak össze. Mindenesetre az inség ügyi bizottmány szervezésével lesz alkalom az így nemes ajánlatok érvényesítésére.

vendőbeli nemzedéktől nagylelkűleg kiérdemelt. Ö nagyméltósága közlebről vett meg városunkban 7500 forint egy telkes kőházat köröndai helyiségtől, hol az erre néve már korábbi időben kezdeményezésileg alapított 6 betegágy az ugyancsak ö nagyméltósága által régebben alapított irgalmas nének intézetével összekötésben fog a szenvedő emberiség ügyének átadni. — Az üdvözítő apostolainak egyik utóda illetén intézkedései által nemcsak az egyháznak tesz szolgálatot, hanem a haza országos fiainak legszentebb kötelességét is vállalja örök elismerést érdemlőleg magára.

T. p. Klinkowström Miksa, kinek erdélyi missziójáról e lapok is már emlékeztek, két szerzetes társával jelenleg városunkban van. Szerencsénk lön a tegnapi ezen valósággal nem nagyobb hírű, mint valóban nagy szónoknak elragadó szónoklatát hallhatni. Korunk maig is késik megérteni azon valódi szempontot, mely hajdan a jézuitákat oly félelmesen (?) tekintélyes szerzettette, s a legigaztalanabb félremagyarázásokat engedni magának meg. De ha a jézuiták szerzete mindegy tudomány-, művészet- és iparágban oly szakfőfiakkal rendelkezett és rendelkezik, — mi a kottmány- szerint közudomáru, — mint minő a szónoklatban Klinkowström: akkor nem esoda, ha egyház és társadalomban előnyös s irigylett állást foglaltak el.

Figyelemre méltó nálok a tájékozottság ugy tárgyi, mint alanyi és alaki tekintetben. Így Klinkowström ajkain nem csak a mennyei swada ül, hanem a meglepő és még is egyszerűen logikai gondolkodás s előadási módor az, mely tanít, mulattat, meggyőz és megindít. Kár hogy azon nemes szellemi élvezet és lelki vigaszban, melyet ezen emberek körülhordoznak, a csak magyarok nem részesülhetnek, s kár, hogy valamint a római propaganda-intézetnek, ugy e született missionariusoknak sem jött meg eszükbe, hogy küldéri tartományokban is vannak magyarok, s hogy nyelvünk elsajátítása a tudós jézuitának sem vonna le alanyi becsüklök.

A gyulafehérvári rom. kath. 8 osztályú gymnasium is megkezdte ujabb 1863. évi pályáját a régi Entwurf utmutatásai szerint. Tavaly e gymnasiumban mintegy 250 tanuló volt; az idén épen 100-al kevesebb, számtanilag bizonyítványauk egyfelől annak, a mi az 1862-iki erdélyi s még magyarhoni lapokban is aunnysor ismételtetik eredmény nélkül, hogy t. i. e gymnasiumnak ily egész mérvben itten Gyula-Fehérvárt föleg 1861-en innen megfelelő vidéke nincsen, következésképp már silány oconomiai szempontból is felét cassálni kellene; másfelől kézzelfogható elismerésül annak, hogy ha e gymnasiumból a mindkettőlekezteti román tanuló ifjuság már is alapított vagy kitálatásban lévő saját nemzetiségi iskolába lép át, mint ezt már az idén is tekintélyes mérvben látjuk foganatosulni, akkor gymnasiumi közönségünknek fele ha marad; s e maradt résznek is 1/3-da más vidéki, 1/3-da ezután is román és zsidó s csak 1/3-da vidéki egyveleg.

Figyelemre méltó körülmény az iskola barátaira nézt.

Tusnádi.

Külföldi levelezés.

Konstantinápoly, ang. 26.

A „le Courier D'Orient“ tíz millió frtra becsülve írja a szerdályban volt nagy egésheli kárt, csak egy ott volt türdönök a plafondját egy millió frt értékűnek írja; ugy látszik, hogy azon roppant nagy pusztaságot, melyet azon nagy égés okozott, rövid idő alatt igyekeznek felépíteni. Törökország szegénységéről azon hírekkell ellentétben látni itt naponként a sok pazar költséget; említvén ezt egy török urnak azt felelte, hogy Törökországnak nincs oly sok adóssága, mint azon egyik-birolalomnak a honnan ilyeneket írnak. Igaz, hogy most oly sok pénz nincsen, mint a régebbi időkben a mint volt, de most is látszik, hogy van miből költenie.

Aug. 15-kén nagy ágyulövések hirdették a Napoleon név ünnepét, és a francia templomban nagyszerű tedeum volt.

Aug. 19-kén pedig ladik futtatás volt a Boszforuson, a mely itt a löversenyt helyettesíti, ennek is többrendbeli nagyszerű jutalomtetelei voltak, p. o. az első futás nyerevénye száz arany, és ezen ladik-futtatást azon nemzetbeliek, a kik a tengeri közlekedés jótékonyasága által gazdagodtak meg, nagyon pártolják, melynélfogva a ladik-futtatásnak érdekes nézői vannak; kiváltképpen most a szultán rendezte azt, a mult évben pedig az angolok rendezték volt.

Most bádgyasztó napokat élünk itt, a déli tengerfelől fúvó szelek következtében, a mely reggeltől kezdve rendszeren délutáni 6-6 óráig tart, akkor a fekete-tenger felől kezdődik egy enyhítő fuvalom, a mely némelykor oly frissé válik, hogy még a melegebb időny is szükségeltetik. Történik azonban, hogy tökéletes szélcsend van egy-két napig, ez bádgyasztó

szenvedőleg hat minden élő lényre, és ekkor érzi az ember, hogy mily jótékonyaságot rendelt a gondviselés a szelek fuvása által, a mely egy pillanatra felvidámíthatja az ellankadt embert, enyhítővé teszi a levegőt. A kik Egyiptomból, Damaszkusból s Káiroból jönnek ide, azok itt még meleg bundaneműt öltönyt vesznek fel magukra, azt állítván, hogy hideg van nappal is, mert nálok a nap melege ilyenkor 45 fokú, itt pedig rendszeren 39, 40, 41-re megyen fel. Nyári időben a kövességek és azok, a kiknek költségük győzi, a Boszforus mellé, vagy a mármora-tengerben lévő szigetekbe költöznek nyári lakásra, hol a hegyoldalokból jövő források csergedeznek, a víz jó, s az árnyékok adó fák is szép nővéstiek, és ilyen helyeken számtalan sok uri épületek vannak, díszelő fák és virágoskertek között, és ezen kellemes lakások mellett használják a tengerben való fürdést is. A kereskedők és hivatalbeliek ezen kényelmekben ritkábban részesülhetnek, ugyanezen osztályoknak is a tehetősebbje ilyen helyekre viszi lakni családját a nyári melegekben, maga pedig a család fő reggeli 8 órától kezdve estélig 4, 6, 8 óráig, kinek a mint üzlet helyezteté szükséges azt, a szerint izjed kereskedésében. Reggeli 10 óra táján kezdődik a mozgalom nagyobb élénksége, s tart délutáni 4, 6, 8 óra tájig, akkor a hivatalbeli és kereskedő is gőzösre ül, s megyen szabad léget szívni családja körében, s reggeli 7 órákor siet ismét a gőzösből ujba helyeztetéhez menni vissza; ez okból nagyon sok gőzösségettelik, a melyek a város távolabb lévő részeire s innen viszont visszazárlítják a lakosokat, és van mintegy 20 ig való városrész, hová mindennap gőzös jár, s némely helyen egy nap 8 versen is megjelen egy-egy gőzhajó, s ezeken kívül mindenféle számtalan vitorlás és más különbféle ladikok láthatók azok számára, a kik a gőzöstől elkéstek, vagy a kik az azzal menetelt inkább szeretik kényelmesen hosszán dölve, szivarozva hivatkozni, kivált midőn a tenger hullámai mutatkoznak. Ünnepeken mindenféle népek ezerei sietnek enyhülést keresni pihenni a jöttvőleg áramló zűlfák árnyaiában, a fiaker, társas és magánsekreket helyettesítik a tömördekekre vízi járó művek; a meghatározott indulás óráján mindig zúfolva van telve a gőzös (ez a vízek büszke királya), melyek kényelmesen elhelyezkedve, kezében látszóval érdekes látványt az utazó; jobbra, balra a méltóságteles nagy angol, amerikai, francia, Lloyd-társulat, török, görög és más többnemű gőzösk, (melyeknek nevei is érdekesek, mint Plató, Lucifer, Vulkan, Neptun, Mercur, Imperator stb.), számtalan vitorlás és hadi hajók között mintegy repülve uszni a víz felett, szerteszét ladikokat hagyva el, s másrendbeliekkel s jövő menő gőzöskkel találkoznak, melyeken az emberimegek között mindig érdekes csinos öltözött emberek és sok szép hölgy láthatók. Tengeri tollas állatok usznak, replenek szerteszét, s némelykor játszadozó delfinek ütök fel magukat a tengerből, és a mint a gőzös halad a látvány szünetlen változik a partokon. Ágyutelek, különbféle templomok, kertek, virágházok, szultáni s más különbféle stili kisebb nagyobb épületek, Rumélia nevezett kerített vár, a melyet a törökök ide telepedésekkor először építettek, és ezeken kívül a tengerparton sétáló s ácsorgó népözön köze-köze egy-egy kávéház s ott különbféle zenék hallhatók, s míg ezen látványok között halad a gőzös, azalatt a hajón is változik a jelenet; mert a város más-más részénél lévő kikötőknél más rendbeli utazók jönnek a hajóba, és a hajóról az eddig utazottakból szállanak le a partra, a hol sok érdekes találkozás történhetik. Ezen leveleket író ha tudna idegen nyelveken értekezni, mennyivel érdekesebben írhatna csak ezen kirándulásról is, mert ott látni lehet most egy tisztességes arcan lelkész, Dervist, arabs s másféle papokat; szerezsen, arnata, cserkesz és a világ majdminden részéből írék, nemzetbelit, milyen érdekes volna beszélhetni velek s eszméleikből az ő honjokféle és a keleti különbféle körülmények új meg újabb ismeretéhez jutni.

Ezen urban is először a görög követ, azután egy főrendű török tiszt, s későbbben a persá követ voltak a gőzösből levő ülésben szomszédaim, s ekkor jegyzém meg, hogy jól van mondva a köznéptől az a példa szó: Hogy az ur pokolba is ur, mert a persá nép kinézése kellemetlen durva, a persá követet pedig ismerszett az ur, s midőn ennyit írék, szabadon hazám növendékei tanulmányaira azon megjegyzést tennem: hogy ott, a hol a jövendőkre számitva a külibrodalmi nemzetekkel való közlekedés kifejlése szükségeltetik a nép tevékeny élénksége előmozdítására, ott a különbféle nyelvek tudománya, és a számtan az, a mi mindenféle állásban lévő egyénnek szükséges. A kinek érdeke a keleti népekkel jön érintkezésbe, azoknak az olasz és francia nyelvet szükséges megtanulniok, ezen két nemzet nyelvén mindenféle néppel lehet itt értekezni, s ha itt a török és görög nyelvet

is megtanulja, nincs az az ember, a ki itt meg ne élhetne, ha t. i. tevékeny. De visszatérve a gözűsüklél való kirándulásra, s megérkezve a tervezett helyre, a hegyoldalon árnyékos fák alatt különféle csoportokba oszlott a társaság; a török nők elkülönítve a férfítársaságtól (de az európai nőkkel örömmel társalogtak), ezen nők a hegyek egy külön magaslatát választották, mindenik n. u. látó csoport az ott levő hegyi lakosoktól gyékényt bérelt ki a földre terítve azt, s arra apró székecskéket, a török urak és urnőknek még szőnyegeket is terítettek a gyékényre, és arra lőszörrel töltött párnákat ültés-, s heverésre, s elhelyezve mindenik csoport a magok szokott módja szerint lakomázni kezdett. Akármely részére menve ezen nagy városnak mindenütt feltalálható a törökösön főzött fekete kávé, melyet egy pillanat alatt készített meg a török: mert itt török és görög közt mindig csak férfiak a működők és ársók, a török férfi a hátán egy nagy kosárba kiviszi a zöldbe a megörölt kávé, a mely oly finom, mint a mont liszt, viszen apó finaszíkat, viz edényt, cukrot, török ruhát, tálcát, kisnyíl felfertályos pléh kis nyeles kávé főző edénykét, szénét, s ezekkel letelepedve a mezőn, s a szénét meggyújtva várja, hogy, ki parancsol kávé, de abban hiány nincs, mert itt mindenféle nép, és minden időben megiszja a kávé, tehát a mint parancsolnak, azonnal újba öblíti a kávé főző edényt, megölti vízzel s a szénre teszi, a mely egy pillanat alatt felforr, akkor bizonyos mértékkel teszen kávé, és cukrot belé, s ezekkel csak alig főzve fel tölti a fűdzsiába s azt a tálcázra helyezve kínálkozik vele; a kávé kívül mindenhol lehet találni lemondást, fagyaltakat (mert a fagyaltat és ahozvaló készletet is a hátán hordozza a török); vannak kenyeret, pereczek (melyben ismét az a megjegyezni való, hogy itt fekete szegény kenyeret nem lát az ember, a málet hírűl se ismerik és a katonaságnak mind feje kenyeret adnak); hasonlólag lehet mindenhol cukros, mézes tésztákat, csomagokat árulva látni, és különféle gyümölcsöket (képzeltethetően sok volt a cseresznye, és már májusban volt bővőn. A szőlő és dinnye pedig július eleitől fogva bőséggben van, a szőlőknek két neme elemerő, a magvatlan malozsa féle és nagy magos malozsa-félek, melyek közül némelyiknek oly nagy szemű termése van, mintegy közönséges szilva.) Ezeket kívül viszen a társaság ki szalámit, sonkát, sajtféléket, olajban páczolt halat, a török nők is hoztak hazáról valami zöld káposzta levélben bukkolt alos tüleket s édes csomók féléket, a melyekkel megkínáltak minket. Az időtöltés a török urak között sakkozás, ostablázás, nárgilla szivás, vagy csak heverésze szivarozás volt.

Az angolok felmentek a hegytetőre, az olaszok énekeltek, a németek különféle társas játékokkal mulattak. Magyarok csak hárman voltunk, egyült beszélgetve, egyszer csak hozzánk jött egy közönséges török, örömet nyilatva, hogy magyarokat láthat. Ezen szép helyről nagyszerű kilátás volt, gazdag lombos fák alatt jó izü forrás csergedezett, s mégis oly nagyon hibázott ezek irójának még valami, a mi miatti kedvetlenségét nem tudta elnyomni, s végre kérdést intéz ömagához: hogy, de hát ugyan mi hiányzik? midőn itt levő családja körében minden szükségességgel el van látva. Semmiféle okot nem találva s mégis érezve az irt, végre gondola, hogy hát ha ez a szép hely az irt házában volna? s azonnal érzé, hogy ezen egy pótolhatná csak ki a hiányt!!

Van itt Magyarországból az alföldről egy fiatal orvos, a ki fájdalommal emlegeti azt a végnéklülinek látszó gyönyörű láthatárt, a mely a nézés messzelátását semmi által nem korlátoz, s nem kárpótja neki a tengeren való messzsi kinézés végtelenné látszó határa azt, a mely pedig ezen egyben hasonló a magyarországi lapályhoz, kivéve midőn egy-egy viortáshajó 12—14 nagy feje lepedővel, melyek négy sorban egymás felett vannak a nagy viortáshajókon, ezen nagy feje lepedők, melyeket a szél kidülyesztvén messziről látva ilyen a tengeren, úgy néz ki, mint egy a tengerben levő vartorony, s midőn ilyen jún 7, 8 s több is, alig véve észre a mozgást messziről, mind megannyi kísértetek fejéreslenek. Még azon lény is, a ki itt születve s megszokta ezen nagy népmozgalmat, a korlátnélküli szabadságot és a közlekedések által mindenféle árucikkell ellátott várost s a tenger nagyszerűségét, a milyen szerencsétlennek érezte magát az én görbe hazámban (a mint az alföldi nevezeti azt) mint a hogy érzem én hazámból való távollétemet.

Azt írták ezen levelek irójának Erdélyből, hogy nem hiszik, hogy oly kedélyesen találta itt egy és más körülményeket, mint a hogy ir azokról ezek irója. Bizonyos, hogy egy Nagy Ignác itt száz annyi törzkep leírására való tárgyat találva mint honunkban, de érdektelen tárgyakkal miért kizozni az olvasót?

Az eddig elírt levelekben a sajtóhibák ezek: 1) A szultán színházában egyik-egyik

emeletben hét az az 7 páholy helyett két páholy van nyomtatva; 2) A bájrani ünnepekre leírt juhak száma kétszázötvenez helyett kétszázötvenez van nyomtatva és 3) az akkori bájrani mulatságnál 20—30 hinta helyett hintó van nyomtatva, éppen az, a miben Konstantinápoly szűkölködik.

KÜLÖNFÉLÉK.

A taníradalom terén ismeretes enyedi tanár Gáspár Jánost a mult hóban ért családi csapásról a következő szomorú jelentést vesz: Gáspár János nagyenyedi ref. tanár, neje Bogdán Julia szülők; magok és gyermekeik: János, Kati, Piroška, Jolán nevében mely keserűséggel tudatják minden rokonszivekkel a megörözt csapást, mely házukat sújtja, melyből folyó hó 15-én egyszerre kőnyúlkel öntözött két koporsót kísérték ki a végnyugalom helyébe, reményteljes két fiók, a nagyenyedi ref. tanoda két jeles növendéke: Gáspár Andor és Gáspár Zoltán teteivel. A két testvér — kik közül az idősebb csak 11 tavaszt látott — alig egy év válsztotta el egymástól időben, de legbelsőbb ragaszkodás egyesítette szívben, lélekben; és a sorsunkat kormányzó végtelen bölcsesség úgy akará, hogy a halálban se legyenek el válvá; mert miután az idősebb másfél évig konyadozva lassan hanyatlék, az erőteljesebb ifjabb, alig két béli betegség után csaknem megelőző bályját, ki alig hat órával hunyt előbb el szeretett öcsésénél.

A folyó hó 13-ka esteje és 14-dike kora reggele volt az az örökre feledhetetlen keserű időpont, melyben a kis család egymás után látta elhalványulni egének fényes csillag-párját. Ők cseréltek egymással: a nagyob testvér a kisebbik születes-órán, a kisebbik a nagyobkikén szakadt ki testvérei köréből, hagyva magok után betöthetetlen irt és emésztő keserűet a szülők szívében.

A mély bánatot szó ki nem fejezheti, s a vallásos hiten kívül egyéb nem enyhítheti! Az életben elválhatlan testvérpár, egy sirban nyugszik M. Csúcs, hova a fenirt napon, buzgó ima és beszéd után szíves résztvevők kíséretében fektették le alunni a hosszú éjszakára, a boldog felviradásig!

Maros Csúcs, augusztus 18-án. 1863.

Tegnapelőtt temették el közös részvételt a muzeum könyvtári osztálya irnokát Török Ferencet. Küzdelemben kifáradt életének ő maga vetett véget e jelszót hagyva leírva asztalán „a becsület drágább az életnél.” Mélyen lehet szánni minden így meghasonlott kedélyt. Béke nyugalmára!

Follinus helybeli szinigazgató, társulata egy részével a löverseny alkalmával átrándul Nagyváradról Kolozsvárra néhány előadást tartani. Az előadások e hó 19-én veszik kezdetüket „A pupos vagy a rendszeres férjek” címűt vigjátékuk.

Mig a Királyhágon túl éhhalálal küzdenek, addig M. Váráshelyről értesülünk, hogy a tisztabuzsák vékaja 1 ftt, az elegybuza 52 kr, a törökbuza 60 kr, az új 44 kr.

Az arad szebeni vasúttársaság (t. i. a hitelbank Bécsben, némely angol és bécsi bankok) a kereskedelmi minisztériumnak benyújtott tervében egyedül azon feltételt alatt ajánlkozott e vasut kiépítésére, hogy ha az állam minden mld után 72,000 ftnyi jövedelemért jót akar állani. Erre a napokban, mint halljuk, a minisztérium oda nyilatkozott, hogy ezen ajánlatot el nem fogadhatván a társulatot követeléseit leszállításra szolgált fel, mihez ennek, a mint értesülünk, egyáltalában kedve nincsen.

A kereskedelmi minisztérium ezen eljárásának is jobbadán tulajdonitani lehet, hogy Bischoffheim és Pawels urak, kik a nagyvárad-kolozsvári vasut jövedelmének garantizozása iránt nyilatkoznai akartak, ez uttal semmi ajánlatot nem tén, azt jobb időre elhalasztották. P. N.

Nyilttér.

„Jobb adni, mint venni.” „Ha gonoszul szolottam, tégy igazat a gonoszról; ha pedig igazat szolottam, miért versz engemet?” Biblia.

A „K. Közlöny” 104-dik száma Grün Izidor aláírásával egy „Nyilttér” cikket hoz, melyben szerző a 95. számú „Közlöny” sorai között általam fölemlített tényeket meg nem tagadhatván, született fajbetegeit u. m. korcsmár, hasznóbért, kautiót s mindent elbeszél; de a dolog érdeme körül nevétséges ugrásokkal épp úgy forog, mint „a macska a forró kása” körül, s az igazság vesztésétől érintette nem lévén hová tekeredni, méltó megrovatást irigység, boszuvágy szüleményének kereszti, föl is szólítván, hogy egymással homlokegyenest ellenkező állításait igaz hittemre ismerjem el. E felszólítás következtében szabadon t. szerkesztő ur! nekem is a „Nyilttér”, hol hivatalos jellememet, becsületemet G. I. ur gonoszul támadta meg, válaszolni

fenhagyván jogomat, illető helyen is elégtételt követelni.

Grün Izidor ur azt hozza fel ünigazolására, hogy „5—6 hét előtt felszólított az ígért téglák elbordaattása végett.”

A t. olvasó közönség ismervén e. községem helyzetét, már a körülményekből megítélendi: Valjon G. I. urnak képtelen ráfogása bir-e hitelességgel, állítván, hogy a kőregőt nem fogadta el a kínált alamiznát akkor, midőn oly nagy szűksége volt arra, mint az éhenhalónak a betevő falatra; hogy ha csak egyszer igéri vala kiadni, százszor lett volna kész azt kézhezvenni; akkor, midőn éppen irt urnak júl. 27-ki utolsó megkerestetésére s ugynevezett gondnokának júl. 28-diki felszólítására után, melyre az ily választ tön saját lakomban: „nekem erről Grün ur még eddig egy szót sem rendelkezett”, hagyott fel e. községem tervelt építésével; akkor, midőn ez ígért kiadására várakozva maradt a kijavítandó paplak meszel-tetése is az aug. 21-22-ki esős napokig.

Tények ezek, miket e körben mindenki tud, s maga G. ur is csak kénszerültségében kénytelen félreismerni, sőt igaz hittemre mondott tény az, hogy Grün ur nevét is azon tiszteltet omlított jelesek sorában óhajtván üdvözölni, éppen ígéréte beállítására várva nem tehetem meg e. községem részéről aug. 5-ig a nyilvános bálaköszönetet. Ugy vélem tehát, eléggé adatolva a „Közlöny” 95. számában említett valóságát, nyiltbomlokkal terjeszthetem a közvélemény ítélszékéhez most is. Grün ur szerény személyét és eljárását megbíralni. S ezzel aug. 5-ki teteleimet kétségeitni akaró ferde állításait hasonemti szerzőjéhez visszatartom, kivántam egyszersmind Grün ur fejeiről levenni a Midás süveget.

Következik már a mi türeltlenebb, t. i. hogy irigység- és boszuvágyból következteti — napfény tisztaságu igazam mellett is — személyét érdeklő megjegyzéseimet.

Midőn nyilvános tény az, mit Grün ur ki nem állhat, valjon minő lélekkel akará a t. olvasó közönséggel elhitetni, hogy én irigységből szolottam? Hiszen csak nem feltelezi rólam, hogy tönkrejuttott tűzér, fűhöz, fához kapkodó, vízbefuló lelkiismeret rémeivel küzdő szerencsétlennek sorsát irigylem! Valjon minő lélekkel írta, hogy boszuvágyból támadtam meg becsületét? Hiszen jól tudja — ha tudni akarja — hogy említett kautióját is még 1862. december havában megtagadta.

Meglehet, mint mondja; mert nincs más alapon, mint „szónoki tehetségem”, melyből pedig nagyszerű jövedelemre nem lehetett ki-látása, következésképp hitte: hogy én ezért ne-beztelődöm. Ha tehát ezt hitte: valjon minő lélekkel keresett fel mégis 1863. márcz. hava végén saját lakomban? Minő bálzommal fogva szolított fel: hogy adnék emberséges jelleméről, e. községem iránt tanusított jótékonyágáról egy erkölcsi bizonyítványt? S tapasztalt-e tölem idegenséget, midőn kész valék — párában ma is nálam levő — ezen bizonyítványt átadni? Vagy tán Grün ur előtt boszuvágy és keresztényi jótétemény egyértelmű? Illyen-e Grün ur syllogizmusa, melylyel ellenem felállított erősségeit czáfolja meg?

Ezekből folyólag nem elég gyöngédtelen-e Grün ur, midőn „lelkiismeretlenség, felsőbb-jutt bizalmára érdemtelenség” okán hozza fel azt: hogy én akkor, midőn előttem becsületszavát kötötte le addig, mig ígérteit bevaltana biztositékl, nem tagadtam meg kivánatát; nem kétkedtem jellemében, adott szavának szentségében, melylyel oly galádul visszaél? Ezért kérdi-e mintegy: „miért adtam ki a kivánt bizonyítványt az ígért valóságos kiszolgáltatása előtt?” Hát ilyen fogalma van Grün urnak a becsületről? Tudja meg tehát kérdez ur: azért adtam ki azt, mert többre becsültem adott szavát, mint akár mennyi téglájának ígérteit; mert ezt kívánta tölem az idom és gyöngédség, nem is tudhatván álmodni, hogy Grün urnak becsületszava csak szemfényvesztés, hogy Grün ur előtt erény és szőszéges egyértelmű, hogy ekkor kelljen a latin mondat értelmét gyakorlatilag megismernem: „fide, sed cui vide.”

Es most hadd ítéljen jellemünk felett a t. nagy közönség, hadd törjön pálcát a közvélemény!!

Mit szólnak végre azon szerénytelenségre Grün urnak, hogy „nincs egyebem, csak szónoki tehetségem”? Csúpan annyit, hogy én ezt diésőségnek tartom. Vajmi sokan vannak még, kiknek egyedüli kapitalisok a józanész, az emberséges szív és a munkás kéz! Hja! „a szegény és a gazdag összetalálkoznak”, ezt mondja az ő szövetségi könyv. Igaz kevés világi értékem, de becsületelem van, s azon hitben élek: többet ér a haza és emberiségre néve egy becsületes szegény, mint száz szőszegő csaló minden gazdagságával. Igaz, szegény vagyok, de legalább szónoki — olyan a milyen — tehetségem s kevés öröklesi jutálékom, minden tehernélküli szabad birtokom; Grün ur pedig gazdag — nem irigylem — vannak háza, majorjai, van czukorgyára, mindenféle kereskedése s híres gazdagsága; de csak

is gazdagsága érzi, milyen terhet kell emelni roskadozó vállain.

Hát a „bohózkodásról” ne mondjam-e, hogy az egyenesen azon egyént illeti, ki bizonyos idők alkalmával, utitaskájában, két egymással ellenkező egyenruhát szokott hordani?

Grün Izidor ur „Nyilttér”-beni felszólítására elmondván a fenebbiek, igaz hitem szerint úgy gondolom már, semmivel sem tartozom. Eljen boldogul!! Csak is arra kérem barátságosan, tanulja meg azon keresztyén elvet: „Jobb adni, mint venni.” Mert csak mást boldogítva érezheti az ember ön-boldogságát, midőn megnyugtatóbb levén másoknak szolgálhatni, mint valakiül kedvezést elfogadni. Ime én G. urnal szemben teljesleg boldognak érzem magamat, miután megadtam boszuvágy nélkül azt, a mit tölem elfogadott, senkinek általa romlást nem okozván. És így nyugodt lélekkel veszek öntől búcsut, mert tudom, hogy jóakarát nem folyhat ki a szívből a nélkül, hogy boldogító érzemény ne folyjon vissza beléje. De azt is tudom, hogy őnt éppen az ingerli ellenemben, mert lelkiismeretében nem érzi a helyeslést azon örömről, melyet nekem, e. községemnek s azon Maros-Ujvárt véginségben szenvedő izraelita Heiman családnak, ön kedves gondnoka készített. Nő, de se baj! „A ki megért ádvézül”, így mond a hit. Csak ne feledje: hogy valamint a horogra akadt hal vergődésével csak fájdalma nevel: úgy az ember is, kinek lelkiismerete nem tisztja, hánykodásaival csak gyötörlemit sulyosítja, s így: Isten veünk!

Végbucsum zárszava legyen Grün Izidor urhoz az idvezítő mondata: „Távozz tőlem s átán, ne kísértis többé engemet.” Maros-Ujvárt, sept 7-én 1863.

Sebestyén Áron.

Tekintetes Kőrödi Sámuel urnak, ki irányában semmi kötelezettséget nem vállaltam el, „ildomossági kötelezettségre figyelmeztetés” dominális bírójához utasítván, máskorra önkéntes ígéréteinek felszólítások nélküli pontos teljesítését bátorodik ajánlani

Sebestyén Áron.

POLITIKAI HIREK.

Franciaország. Páris, sept. 10. A francia-orosz szövétről terjengett híreket a „Constitutionnel” a következő bombasztokkal igyekszik megegyezni: „Az újságytörök képzeli tehetsége eleitől fogva mindig termékeny volt, de ez a termékenység egy idő óta meg-növekedőben van. Bizonyos lapok majd egész sorozat tényeket gondolnak ki; majd a legkisebb közbejövő esetet mértéken túl s egész a megismerhetlenségig nagyítják. A mi néhány nap óta az európai sajtó egy nagy részének részint tudósításaiban, részint tollharcaiban történik, újabb példája a könnyelműségnek, a melylyel bizonyos fők a tényeket költik, vagy nagyítják. Ezen képze-űd emberek szerint a francia kormány, a mely Lengyelországra vonatkozó minden lépéseiben eleitől fogva Angolországgal és Ausztriával egyetértve cselekedett, serte találván magát a frankfurti fejedelemséggel szembe, elalott Ausztriától, hogy Porosz- és Oroszországgal szövetségk. Higgadt eszt emberek, tartozunk ez elismeréssel, s a közvélemény különböző közegei vonakodtak ilyenféle híreket hitelt adni, igen helyesen úgy gondolkozván, hogy eszes kormányoknak az ily vártalan mozdulatok nem tulajdonai: jó politika a maga ügyeit rendesen érettebb megfontolással viszi. Ugyan hogy tehetne volna a francia kormány, a melyről az eszeséget és körültekintést, tudatokra, senki sem tagadja meg, hogy ez alkalommal annyira elérjen minden hagyományaitól! Tudja ő jól mit lehet nyerni egy asztott uton való kitartás által, ha ez az ut a becsületesség és mérséklet utja. Tudja, hogy egy ily magatartás által keltett bizalom nem lehet termékeny, és hogy új rokonszenvek szerzésére nem szűkség a régieket feláldozni. A nélkül, hogy ezért Franciaország s a londoni és bécsi kabinetek közt fennálló barátságos viszonyokban legkisebb változás történék, a francia kormány továbbra is a többi hatalmakhoz való jó viszonyainak fenntartása mellett fog az Európát foglalkoztató fontos kérdések megoldásában fáradozni.”

Az európai sajtónak az a része, a mely azt hiszi, hogy a francia politika szelkacásának természetét már kitanulta, úgy vélekedik a „Constit.” tenebbi cikkéről, hogy az egy „nolo acerbum sumere”-féle határol, mintán az oroszral való szövetségi kísérletek megbusultak; mert Oroszország nem akar tudni a lengeleknek adandó engedményekről, míg a forradom le nincs verve; mert a három hatalom újabb jegyzékeire a tagadó válasz már utban van; mert a czár Varsót a legszigorubb ostromzár alá vetette, a mi a felkelők elleni nagyobb mérvű fellépésnek lehet előjele; s mert Constantin nagyszerű ez időszert a bécsi császári udvar vendégszeretetét élvezi stb.

